

- Framúrskarandi spæl í meist-araverkinum hjá Strindberg

Samanspælið millum Mikkjal Helmsdal og Vár Jacobsen er avbera gott og sterkt. Tveir ungir, men kortini royndir og dugnaligir leikarar.

Frøkun Julie tvíheldur um reyða klæðið (reytt er kærleiksliturin).

Hetta er ein av nógvum beinraknum sym-bolskum detaljum í leikinum.

sjónini hjá Jean. Ella úr hesum heimi. Eg væntaði satt at siga at hoyra eitt skríggj úttanfyri, tá vit sótu í endamykrinum. Tað hevði verið ein góður endi. Gamanf, soleiðis er ikki í handritinum. Men eg haldi, Strindberg ætlaði, greivadóttirin beindi fyri sær eftir ta oðgiliga jóansøkunáttina í køkinum og songini hjá Jean. Hann kallar eisini leikin "Ett naturalistiskt sorge-spel".

MEISTARASTYKKI

"Frøkun Julie" er ein framúr góður sjónleikur, eitt mergjað meistaraverk, sum drepur allan iva um útrúligu gávurnar hjá August Strindberg.

Við kjøts og raki-knivi sker hann inn í sálina hjá tí verjuleysa áskoðaranum, sum í hesi uppsetingini hjá landskvinnu hansara situr í eldinum. Í køkinum hía greivanum verða ikki stokiir moyrir búffar, ikki kókað kryddað súpan hesa vanlukkú summarnátt. Strindberg borðreiðir við ræðandi kynismu, háðandi spotti og órógvandi sannleikum. Gerið so væl, skolið niður við beiskum øli!

Hann viðger ástarhugin, hesa forbannaðu sótt, sum hevur gjørt fleiri fólk heilavill og dripið fleiri enn tær sjúkur, vit annars ræðast so illa. Tað var júst Strindberg, sum segði, at synd er í menniskjunum. Hann segði hetta ikki fyri at gera seg upp. Verk hansara, eitt nú "Frøkun Julie", prógva orðini.

Óneyðugt er her at gera meira burtur úr sjálvum leikinum, men heldur viðgera uppsetingina í Norðurlandahúsinum.

MAKTGRIND

Hetta er ein leikur um maktgrind. Ímyndin, svørtu leðurstívlarnir hjá greivanum, standa á køksgólvinum. Tá Frøkun Julie missir valdið og Jean

tekur við, sparkar hann stívlarnar um koll og vendir teimum síðani hin vegin. Klimax er rokkið, gongdin vend. Jean er tann sterki og tað er hann alla tíðina. Hann letur bara Frøkunina halda, hon kann hundsá við honum, tí hon er greivadóttir, hann tænnari. Men hann stýrir gongdini. Hann hvessir rakiknín, meðan hon roynir at lokka Kristin við til Sveits, har tæy øll trý skulu byrja nýggja tilveru. Hann hvessir í somu takt, sum Frøkun Julie tosar. Tá hon gevst, gevst hann. Tú hevur fatað, at hann ættar ikki at raka sær. Knívurin skal brúkast til annað. Hetta er ein devulsett sena, óhugnalig. Men undan henni slepst ikki. Fyriboðanir hava longu verið. Minst tvær ferðir hevur Frøkun Julie nortið við kjøtsinsina, sum liggur har so höttandi. Og Jean drepur finkuna hjá henni við somu øks. Finkan er hvít sum Frøkun Julie. Høvundurin og leikstjórin siga tær alla tíðina, hvussu leikur fer. Men tæy hava teg kortini. Tú ert fangaður í hesi stóru list.

LITIRNIR

Og tak so litirnir: gult og viðulblátt = fals og øvundsjúka. Eitt reytt klæði (reytt = kærleiki) liggur sum fótatræð í seinnu helvtini.

Og hvussu væl lýsur tað ikki fallið hjá greivadótturini, at hon vaskar andlit sítt í uppvaskivatninum, heilar tvær ferðir, um morgunin. Detaljur, sum siga nóg og styrkja heildarmyndina.

Í leikritinum dansa og ballast tænasufólkið hjá greivanum í køkinum, meðan Frøkunin og Jean friggja inni hjá honum. Ewa Wilhelmsson hevur bara ein leikara (Maritu Dalsgaard) til hesa senuna og broytr hana til ein tølendi og orandi jóansökudans í reyðum. Men úr-

slitið er tað sama: har hevur verið ball.

MIKKJAL, VÁR OG MARITA

Spælið er - sjálvandi - gott. Ewa Wilhelmsson man vera besti leikstjóri, virkað hevur her á landi.

Mikkjal Helmsdal er framúrskarandi. Slíkir leiklutir sum Jean, harðir, kyniskir hálsar, eru sum skaptir til hansara. Hetta staðfestir hann enn einaferð í "Frøkun Julie". Hann er náðileysur valds-harri einu lötuna og eyðmjúkur tænnari ta næstu. Hann er høvudspeypurin í hesum leiki og hann bert tungu bryðuna úttan at hokna eitt andarhald, haldi eg, eg tori at siga.

Luturin hjá Vár Jacobsen er meira krevjandi, tí Frøkun Julie er ein heilt onnur í seinnu helvt (Jean er hin sami). Hon hevur fleiri streingir at stýra og fjølbroytnin í spæli hennara er størri. Hon er eisini framúr góð. Vár Jacobsen spælir Frøkun Julie soleiðis, at tú fært samkenslu við henni. Hon er ør, hon er eggjandi, hon er neyðarslig. Sannførandi í øllum, og tað er væl klártað. Okkurt lítið mistak var, men heildin var sterk. Og eg haldi ikki, hon yvirspældi nakrantíð.

Hinvegin helt eg, Marita Dalsgaard undirspældi leiklutin sum tann, bæði so og so, frelsta Kristin, kóvikonan. Persónurin er

ikki so spennandi sum hinir báðir. Virkar næstan sum ifylla fyri at fáa dramað fullført. Marita lýsir av styrki og tign og reinleika sum ein ung Kristin (í leikritinum er hon 35 ár, tiggju ár eldri enn Frøkun Julie og fimm ár eldri enn Jean). Kanska er tað meðvitað hjá henni og leikstjóranum, at hon leggur so fáar kenningar í replikkirnar. Teir eru nakað lívleysir. Marita hevur ikki somu royndir í sjónleiki sum Mikkjal og Vár, men hon dætur avgjørt ikki burturímillum.

Messíana Tómasdóttir hevur gjørt leikmynd og búnar, og hon hevur valt eina heilt aðra loysn enn í fótibóltsleikinum "Framá".

Her er alt einfalt, búnyttur og litir. Vit eru síðst í 19. øld, siga klæðini okkum.

Men leikurin er aktuellur enn í dag. Hann er klassiskur.

August Strindberg er ikki svikin.

Hogni Djurhuus

Næstu sýningar í dag kl. 19.30, í morgin kl. 16.00 og mánadagin kl. 19.30.

